

Prohřešky, které je třeba diferencovat Lidové noviny | 17.7.2018 | Rubrika: Názory | Strana: 11 | Autor: HELENA VÁLKOVÁ | Téma: Masarykova univerzita, vysoké školy

ÚHEL POHLEDU

Plagiátorství na vysokých školách tolerovat nelze, řešením však nejsou dehonestující výroky a útoky

V Lidových novinách (LN 9. 7.: Prohřešky, které nelze odpustit) byl uveřejněn příspěvek emeritního rektora Masarykovy univerzity pana profesora Jiřího **Zlatušky**. Tento autor není pouze emeritním rektorem, ale v sedmém volebním období Poslanecké sněmovny (2013-2017) byl i poslancem za hnutí ANO. Těmito možnými politickými souvislostmi se však podrobněji zabývat nebudu, neboť spekulace o motivech osobních útoků by mohly odvést pozornost čtenáře od mnohem důležitějších faktů a argumentů.

Autor se jako vysokoškolský pedagog pohoršuje a velmi tvrdě kritizuje opisování cizích textů. Na tom by nebylo nic špatného. Naopak - bez ohledu na to, koho se plagiát týká, a v souladu s principem „padni komu padni“ je třeba takovým praktikám vždy důsledně čelit a přísně na ně reagovat.

Ostatně to jsem měla možnost v praxi osobně prokázat v případě kauzy tzv. plzeňských práv, kdy jsem v roce 2011 velmi nerada opouštěla katedru trestního práva, vybudovanou v úzké součinnosti s prof. Pavlem Šamálem a Josefem Baxou (předseda Nejvyššího, resp. Nejvyššího správního soudu - pozn. red.) a mnoha dalšími renomovanými právníky působícími na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni.

Byl to důsledek odhalení nekalých praktik, které několik let poškozovaly prestiž českého vysokého školství a na které bylo třeba jednoznačně zareagovat. To se i stalo. Potud by bylo tedy vše na prvý pohled v pořádku.

Pomluva a poškození pověsti

Vůči čemu je však třeba se jasně a jednoznačně ohradit, je obsah, forma a zřejmý cíl dehonestujícího příspěvku, který měl poškodit některé v něm jmenovitě uvedené osobnosti akademické obce, konkrétně profesora Aleše Gerlocha, docenta Davida Elischeru a mě, včetně vysoké školy, na níž působím jako rektorka.

Autor článku neměl pro tvrzení, jako je například má údajná „omluva“ chování již bývalé ministryně spravedlnosti Taťány Malé, sebemenší důvody. „Zdrojem“ jeho tvrzení byl zřejmě rozhovor odvysílaný dne 29. června 2018 v rámci pořadu Ozvěny dne na ČRo Radiožurnálu. V něm jsem kromě jiného prohlásila, že za diplomovou práci s chybějící citací zdroje u několika odstavců by podle mého názoru postačovalo snížit klasifikaci, a současně zdůraznila, že nevím, zda se může takové hodnocení uplatnit u diplomové práce Taťány Malé, kterou jsem nikdy fakticky neviděla. Ve svých vyjádřeních jsem proto vycházela pouze z mediálních zdrojů (v té době nebylo ještě ani známo, že byla i diplomová práce z roku 2005 postižena podobnými, popřípadě ještě výraznějšími nedostatky). Za tímto svým názorem si stále stojím.

Profesor **Zlatuška** však toto vyjádření vytrhl z kontextu a napsal, že „omluva“, se kterou jsem přišla, je zcela absurdní a tato „tolerance devalvující hodnotu udělených titulů i pro ostatní absolventy“ by měla na slušné škole vést k propuštění dotyčného vyučujícího, případně k zahájení řízení o odebrání akreditace vysoké školy, kterou vede takto tolerantní rektorka.

Tyto závěry jsou nejen nepřijatelné a nepodložené, ale naplňují i skutkovou podstatu trestného činu pomluvy ve smyslu ustanovení paragrafu 184 odst. 1 a odst. 2 trestního zákoníku. V době probíhajících akreditačních řízení nepochybně takto veřejně tiskem publikované tvrzení může vést k poškození dobré pověsti vysoké školy a nesporně též ohrožuje mou čest a dobrou pověst, jakož i pověst dalších v příspěvku jmenovaných představitelů akademické obce.

Neznalost zákona neomlouvá ani profesora **Zlatušku**, který kromě jiného ve článku napsal i to, že docent Elischer, profesor Gerloch a já neseme svůj díl viny na podřadném účinkování „melouchářů“ na soukromých školách rozdávajících druhořadé a podvodné tituly, což je podle jeho názoru ostudným rysem tuzemského vysokoškolského systému. Tato dehonestující tvrzení nejsou podložena žádným důkazem, a jsou tak ve slušné společnosti nepřijatelná a neodpustitelná.

Jako vysokoškolské profesorky, známé důsledností a přísným hodnocením všech kvalifikačních prací, se mne toto nepravdivé nařčení zvláště dotýká. O poškození pověsti školy, kde působím jako rektorka, ani nemluvě.

V zájmu jasného vnímání prohřešků studentů, kterých se dopouštějí při psaní svých kvalifikačních

prací (rigorózních, diplomových i bakalářských), je třeba uvést, že vedoucí práce a posléze i komise, před kterou probíhá ústní obhajoba, si vždy musí být vědomi toho, že student se teprve učí zpracovat odborné texty rozsáhlejší povahy, že není jeho povinností přinášet originální závěry a východiska pro další bádání v daném oboru, ale prokázat, že je schopen pracovat s odbornou literaturou, využívat ji a správně ji odcitovat.

K tomu slouží na každé slušné škole diplomové semináře, vědecká propedeutika a v neposlední řadě i průběžné konzultace vedoucího diplomové práce se studentem. A na každé slušné škole je pak třeba diferencovat, kdy student pouze opomněl uvést citaci u dvou či tří odstavců, které převzal do své práce, od případů, kdy záměrně (což lze z textu práce poznat jen někdy) překopíroval celé části práce jiné. V prvním případě, přijde-li se na ojediněle opomenutou citaci až při obhajobě práce, je takový prohřešek omluvitelný a k potrestání stačí snížení klasifikace. Ve druhém případě je třeba předat celou věc etické komisi a samozřejmě studenta k obhajobě nepustit. Pokud nicméně vedoucí práce zjistí v průběhu svého vedení studenta tyto chyby a opomenutí, má příležitost zasáhnout a zjednat nápravu. Škála možných prohřešků v tomto ohledu (a správných reakcí na ně ze strany vedoucího práce i školy) je rozmanitá a není zde prostor na to, ji čtenáři podrobněji vyložit. Jedno je však jisté. I v oblasti kvalifikačních prací platí zásada spravedlivé diferenciaci prohřešků studentů a tomu odpovídajícího postihu.

Exemplární trestání?

Exemplární trestání se nevyplácí ani v oblasti trestních procesů, ani v oblasti postihu plagiátorství na vysokých školách. Článek profesora **Zlatušky** takovou diferenciaci neuznává, vychází z presumpce viny, a to jak ohledně již bývalé ministryně paní Taťány Malé, tak ohledně výše jmenovitě uvedených akademických pracovníků.

Jeho závěr, že „v normálních poměrech by se měl plagiátor pakovat z jakékoliv veřejné funkce bez známky lítosti“, pak v této souvislosti vyznívá trapně a populisticky. S ohledem na možné negativní dopady jeho příspěvku budu jak osobně, tak z pozice rektorky soukromé vysoké školy, na které paní Taťána Malá nikdy v minulosti nestudovala, požadovat i pro naši školu přiměřené zadostiučinění. Pro úplnost je ještě třeba dodat, že na bratislavské Panevropské vysoké škole jsem nikdy neučila a tato škola se již proti výrokům profesora **Zlatušky** rovněž veřejně ohradila.

Současně jsem v rozhovoru zdůraznila, že nevím, zda se může takové hodnocení uplatnit u diplomové práce Taťány Malé, kterou jsem nikdy fakticky neviděla

Foto popis| Skandál s opisováním stál Taťánu Malou křeslo ministryně spravedlnosti, ministryní byla jen necelých 14 dní

Foto autor| FOTO MAFRA - MICHAL ŠULA

O autorovij H E L E N A V Á L K O V Á, poslankyně ANO Autorka je poslankyní za hnutí ANO a rektorkou Vysoké školy podnikání a práva v Praze